

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองในด้านการนิเทศของครูผู้นิเทศในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองในด้านการนิเทศของครูผู้นิเทศในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้นิเทศในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 250 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้นิเทศในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และแบบปลายเปิด (Open ended)

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวน 250 ฉบับ ได้รับคืน 210 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.00 เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 200 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.00

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้นิเทศในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา วิเคราะห์ด้วยค่ามัธยเทศคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สำนักวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูผู้นิเทศส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุ 41-50 ปี มีอายุราชการ 16-20 ปี วุฒิต่างการศึกษา ระดับปริญญาตรี ทำหน้าที่เป็นครูผู้สอน ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 2 ปฏิบัติงานนิเทศในฐานะครูผู้นิเทศในหมวดวิชา เพียง 1 หมวดวิชา ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการนิเทศก่อนได้รับคัดเลือกให้เป็นครูผู้นิเทศ ปฏิบัติงานด้านการนิเทศหลังได้รับการคัดเลือกให้เป็นครูผู้นิเทศ มากกว่า 15 ครั้ง และได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านนิเทศหลังได้รับคัดเลือกให้เป็นครูผู้นิเทศ ไม่เกิน 5 ครั้ง

2. ความต้องการพัฒนาตนเองในด้านการนิเทศของครูผู้นิเทศในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา

2.1 ในด้านความรู้ทั่วไป เรื่องการนิเทศการศึกษา

จุดมุ่งหมาย หลักการนิเทศ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้นิเทศ อยู่ในระดับมาก

ขอบข่ายของงานนิเทศ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้นิเทศ อยู่ในระดับมาก

กิจกรรมการนิเทศ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้นิเทศ อยู่ในระดับมาก

ทักษะในการนิเทศ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้นิเทศ อยู่ในระดับมาก

ในภาพรวมระดับความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้นิเทศ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในด้านความรู้ทั่วไปในเรื่องการนิเทศการศึกษา ปรากฏว่ามีความต้องการ อยู่ในระดับมาก

2.2 ในด้านความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้นิเทศ ปรากฏผล ดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับนโยบาย การจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้นิเทศ อยู่ในระดับมาก

การนิเทศภายในโรงเรียน (ตามรูปแบบการนิเทศเพื่อให้โรงเรียนพัฒนาตนเอง) พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้นิเทศ อยู่ในระดับมาก

เทคนิคในการนิเทศ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้นิเทศ อยู่ในระดับมาก

ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนางาน พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้นิเทศ อยู่ในระดับมาก

บุคลิกภาพและมารยาทในการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้นิเทศ อยู่ในระดับมาก

ในภาพรวมระดับความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้นิเทศ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในด้านความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้นิเทศ ปรากฏว่ามีความต้องการ อยู่ในระดับมาก

ในภาพรวมระดับความต้องการพัฒนาตนเองในด้านการนิเทศของครูผู้นิเทศในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ทั้งในด้านความรู้ทั่วไปในเรื่องนิเทศการศึกษา และ ในด้านความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้นิเทศ ปรากฏว่ามีความต้องการ อยู่ในระดับมาก

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองในด้านการนิเทศของครูผู้นิเทศในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ผู้วิจัยจะแบ่งการอภิปรายผลตามขอบเขตของการวิจัย คือ ในด้านความรู้ทั่วไป เรื่องการนิเทศการศึกษา และในด้านความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้นิเทศ ซึ่งมีข้อค้นพบที่น่าสนใจ และสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ในด้านความรู้ทั่วไป เรื่องการนิเทศการศึกษา

1.1 จุดมุ่งหมาย หลักการนิเทศ

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้นิเทศส่วนใหญ่ มีความต้องการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับ จุดมุ่งหมาย หลักการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ครูผู้นิเทศตระหนักดีว่า การกระทำหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม ต้องยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลักในการดำเนินงาน เพราะจุดมุ่งหมาย เป็นการกำหนดทิศทาง จุดหมายปลายทางในการดำเนินการนิเทศการศึกษา ดังที่ จิตรลดา แสงปัญญา (2536) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายเป็นการ กล่าวถึงจุดหมายปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นอย่างกว้างๆ เป็นการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และเจตนาารมณ์ ของการทำงาน ส่วนหลักการ คือ สิ่งที่เป็นเครื่องกำหนดและประเมินค่าในการปฏิบัติ ดังที่ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538) ได้กล่าวว่า หลักการเป็นปรัชญาซึ่งเป็นเครื่องกำหนด และประเมินค่า จุดหมาย ทัศนคติ การปฏิบัติ และผลผลิตจากการศึกษา ซึ่ง สอดคล้องกับ ประทีป สุนทรวิจิตร (2530) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมาย เปรียบเสมือน หัวใจของการนิเทศการศึกษา และหลักการเปรียบเสมือนทิศทางในการทำงานนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ สายัณห์ ผาน้อย (2529) พบว่าการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ เขตการศึกษา ที่ 6 ซึ่งเป็นผู้นิเทศ จะบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ผู้นิเทศจะต้องทำความเข้าใจ เกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย และหลักการนิเทศการศึกษาด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นด้วยว่า ครูผู้นิเทศ จำเป็นจะต้องพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับ จุดมุ่งหมาย หลักการนิเทศการศึกษา จึงจะสามารถกำหนดทิศทาง เป้าหมาย ในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ครูผู้นิเทศ ต้องการพัฒนาตนเองในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้นิเทศ ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำทางวิชาการ ตระหนักถึงหน้าที่ที่สำคัญใน บทบาทหน้าที่ ในการกระจัด ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมทางวิชาการ และ เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่ เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการนิเทศการศึกษา ดังที่ พันัส หันนาคินทร์ (2513 อ้างถึงใน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี หน่วยศึกษานิเทศก์, 2532) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา มีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอน สอดคล้องกับ ชารี มณีศรี (2538) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องโดยใช้หลักประชาธิปไตย

1.2 ขอบข่ายงานนิเทศ

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้นิเทศส่วนใหญ่ มีความต้องการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับ ขอบข่ายงานนิเทศอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ครูผู้นิเทศ ตระหนักถึงหน้าที่ ความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงานนิเทศ เนื่องจาก ผลการวิจัยพบว่าครูผู้นิเทศ ได้ทำหน้าที่ปฏิบัติงานนิเทศ หลังจากได้รับการคัดเลือกให้เป็นครูผู้นิเทศมากกว่า 15 ครั้ง จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ขอบข่ายงานนิเทศ ดังที่ ชารี มณีศรี (2531) ได้กล่าวว่างานนิเทศ จึงจำเป็นต้องรู้ขอบข่ายของงานนิเทศ เพื่อนำมาวางแผนปฏิบัติงาน กำหนดลักษณะงาน โดยคำนึงถึงคุณภาพ ความสัมพันธ์ของงาน เน้นวิธีการทำงานของผู้นิเทศกับผู้อื่น เพื่อให้ บรรลุจุดมุ่งหมายของงานนิเทศการศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ครูผู้นิเทศจำเป็นต้องพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับ ขอบข่ายของงานนิเทศ ให้เข้าใจอย่างดี เพื่อจะได้กำหนดงานที่จะต้องรับผิดชอบในฐานะผู้นิเทศ ให้ดี ที่สุด

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ครูผู้นิเทศต้องการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับ งานด้านการดำเนินการเรียนการสอน การเตรียมการสอน การสอน การผลิตสื่อและการใช้สื่อ และการ ประเมินผลการเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้นิเทศ ได้ถูกคัดเลือกจาก ครูที่มีความรู้ และความสามารถ เชี่ยวชาญในสาขาวิชาเฉพาะ มีผลงานเป็นที่ยอมรับ ทำหน้าที่เสมือนศึกษานิเทศก์เฉพาะวิชา/งาน ซึ่งจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถในการเรียนการสอน จึงจะสามารถให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่ครูอาจารย์ ในโรงเรียนได้ ดังที่ ประสงค์ สังข์ไชย (อ้างถึงใน หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษาที่ 4 กรมสามัญศึกษา, 2537) ได้กล่าวว่า ผู้ทำหน้าที่นิเทศ ต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการ เป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งจะทำให้ผู้รับการนิเทศ เกิดการยอมรับ ครัทธาในตัวผู้นิเทศ เพื่อให้การนิเทศบรรลุจุดมุ่งหมายของการ นิเทศการศึกษา ดังที่ บริกก์ และ จัสทแมน (Bigg and Justman อ้างถึงใน สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดจันทบุรี หน่วยศึกษานิเทศก์, 2538) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของขอบข่ายงานนิเทศมุ่งไปที่ตัวครู เพื่อ พัฒนาครูไปสู่ภาวะผู้นำทางวิชาชีพ มีความเป็นเลิศทางวิชาการสอน และนำไปสู่ความมั่งคั่งในวิชาชีพครู

1.3 กิจกรรมการนิเทศ

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้นิเทศส่วนใหญ่ มีความต้องการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับ กิจกรรมการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้นิเทศ ส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ และไม่เคยรับการอบรมเกี่ยวกับงานนิเทศมาก่อน แต่ต้องจัดกิจกรรมการนิเทศ หลังจากได้รับการคัดเลือกให้เป็นครูผู้นิเทศมากกว่า 15 ครั้ง จึงขาดประสบการณ์เกี่ยวกับทักษะในการจัด กิจกรรมการนิเทศที่น่าสนใจ ทำให้ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ เพราะงานนิเทศจะประสบผลสำเร็จ บรรลุจุดมุ่งหมายของงานนิเทศ ต้องอาศัยกิจกรรมการนิเทศเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรม การนิเทศ เป็นสิ่งที่จัดขึ้นให้ผู้รับการนิเทศเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตามจุดมุ่งหมายของงานนิเทศ ดังที่ ไวล์ธัน นูญสวัสดิ์ (2538) ได้กล่าวไว้ว่า โครงการจะประสบความสำเร็จต้องอาศัยกิจกรรมเป็นหลัก

สอดคล้องกับ บริษัท นิพนธ์พิทยา (2537) ที่กล่าวไว้ว่า สิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการนิเทศการศึกษาให้ บรรลุถึงความสำเร็จได้ก็คือ กิจกรรมการนิเทศ ดังนั้น ครูผู้นิเทศ จึงจำเป็นต้อง พัฒนาตนเอง เกี่ยวกับ กิจกรรมการนิเทศ เพื่อจะได้เลือกใช้กิจกรรมได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ครูผู้นิเทศ ต้องการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับ การใช้สื่อ สไลด์ทัศนอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ มากที่สุด ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะ ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และวิทยาการสมัยใหม่ ทำให้การรับความรู้จากประเทศต่างๆ เป็นไปอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว โดยผ่านสื่อ และ เทคโนโลยีต่างๆ ครูผู้นิเทศ ซึ่งมีบทบาทในฐานะเป็นผู้นำ และที่ปรึกษาทางวิชาการ จึงจะต้องมีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการ พัฒนาครู ดังที่ ชารี มณีนครี (2538) ได้กล่าวถึง คุณสมบัติทั่วไปของผู้นิเทศที่ดี ประเภทหนึ่งที่ทำทำงานให้มี ประสิทธิภาพ คือ การแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา เป็นคนทันสมัย มีความรู้เกี่ยวกับวัสดุการสอนใช้ เทคโนโลยีทางการศึกษาสมัยใหม่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด สอดคล้องกับ พรวิมลเพรา คงชนะ (อ้างถึงใน กรม วิชาการ, 2539) ได้กล่าวว่า ในปัจจุบันได้มีการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ หรือวิธีการใหม่ ๆ หรือพัฒนาขึ้นมาจากของ เดิมให้ดียิ่งขึ้น การนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษาจะทำให้การเรียนการสอน สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคล สามารถดึงศักยภาพที่มีอยู่ในตัวบุคคลออกมา

1.4 ทักษะในการนิเทศ

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้นิเทศส่วนใหญ่ มีความต้องการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับ ทักษะในการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก การที่ครูผู้นิเทศจะปฏิบัติงาน นิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีทักษะในด้านต่าง ๆ จึงจะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่าง คล่อง แคล้ว ดังที่ ประสงค์ สังชะไชย (อ้างถึงใน หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษาที่ 4, กรมสามัญศึกษา 2537) ผู้นิเทศจำเป็นต้องพัฒนามีกทักษะที่จำเป็นในการนิเทศการศึกษาเพื่อให้เข้าใจและประสานกิจกรรมต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2537) ผู้นิเทศจะต้องมีความรู้ รอบตัว เพราะงานนิเทศ เป็นงานบริการทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ดังนั้นนอกจากจะมีความรู้ แล้ว ยัง ต้องมีทักษะ 4 ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะในทางเทคนิค ทักษะในการครองคน ทักษะในการจัดการศึกษา ทักษะในการสร้างความคิด เพื่อให้การปฏิบัติงานนิเทศประสบความสำเร็จ

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ครูผู้นิเทศ ต้องการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับ กลยุทธ์ในการทำงานให้ทันต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในสภาพปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อทั่วถึงกัน ครูผู้นิเทศ ในฐานะผู้นำและ ที่ปรึกษาแก่ครู อาจารย์ในการปฏิบัติงาน จึงจำเป็นต้องรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ต้องปรับความสามารถคิด การไปในกาลอนาคต คาดคะเนสภาพ เพื่อหาทางกำกับ, ควบคุม หรือเตรียมตัวเผชิญกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างเหมาะสม เพราะกลยุทธ์ คือ วิธีการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูง หรือเทคนิคการ

ปฏิบัติอันแยบยลในการดำเนินงานไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ ผ่านการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบถึงสภาพในหน่วยงานและความเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมภายนอก เป็นผลจากการมองการไกลในอนาคต (อุทัย บุญประเสริฐ, 2537) ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้นิเทศ คือ เป็นผู้มองการณ์ไกล มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นผู้ใฝ่รู้ ศึกษาความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ และเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่เสมอ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, ม.ป.ป.)

2. ในด้านความรู้ ที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้นิเทศ

2.1 ความรู้เกี่ยวกับนโยบาย การจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้นิเทศส่วนใหญ่ มีความต้องการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับ ความรู้เกี่ยวกับนโยบาย การจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ครูผู้นิเทศได้รับมอบหมายจากศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ให้ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน และร่วมนิเทศในระบบเครือข่ายการนิเทศ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ นิเทศจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และนโยบายของกรมสามัญศึกษา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2537) ครูผู้นิเทศ จึงต้องปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยเหนือ ที่ตนสังกัดอยู่ เพื่อนำมาเป็นการรอบ แนวคิด ในการพิจารณาทำแผนงาน / โครงการ ดังที่ อุทัย บุญประเสริฐ (2532) ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผนของหน่วยงานและองค์กร มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณา นโยบาย และข้อกำหนดจากหน่วยเหนือ ที่มีอำนาจ ควบคุม กำกับหน่วยงานโดยตรง ก่อนที่จะกำหนดสิ่งที่จะต้องปฏิบัติ ซึ่งระบุ ในแผน แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิลาสินี สิงห์ศิริ (2537) ที่พบว่า การกำหนดนโยบายของโรงเรียน มีความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยเหนือซึ่งนำไปสู่การวางแผนในโรงเรียน ดังนั้น ครูผู้นิเทศ จึงจำเป็นต้อง พัฒนาตนเอง เกี่ยวกับ ความรู้เกี่ยวกับนโยบาย การจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา เพื่อนำมาเป็นการรอบในการกำหนด แผนงาน /โครงการ ในการดำเนินงานต่อไป

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ครูผู้นิเทศ ต้องการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับ แนวดำเนินการ ในการจัดการศึกษาตามนโยบาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เป็นบทบาทหน้าที่ของครูผู้นิเทศ ในการที่จะดำเนินการ การจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และนโยบายของกรมสามัญศึกษา จึงจำเป็นต้องรู้ถึงแนวดำเนินการ การจัดการเรียนการสอนของกรมสามัญศึกษา เป็นการสนองนโยบายให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ของกรมสามัญศึกษาซึ่งเป็นหน่วยเหนือที่ตนเองสังกัดอยู่

2.2 การนิเทศภายในโรงเรียน (ตามรูปแบบการนิเทศเพื่อให้โรงเรียนพัฒนาตนเอง)

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้นิเทศส่วนใหญ่ มีความต้องการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับ การนิเทศภายในโรงเรียน (ตามรูปแบบการนิเทศเพื่อให้โรงเรียนพัฒนาตนเอง) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก เป็นบทบาทหน้าที่ของครูผู้นิเทศที่ได้รับมอบหมาย ให้เป็นผู้นิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งศึกษานิเทศก์ ได้กำหนดรูปแบบการนิเทศเพื่อให้โรงเรียนพัฒนาตนเอง เพื่อให้การนิเทศภายในเป็นไป

ในทิศทางเดียวกัน(ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2537) ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ และจากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้นิเทศส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติงานนิเทศหลังได้รับคัดเลือกให้เป็นครูนิเทศ มากกว่า 15 ครั้งขึ้นไป และได้รับการอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ถึง 5 ครั้ง จึงต้องการพัฒนาตนเองในเรื่องการนิเทศภายใน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ และอาจเนื่องมาจากครูผู้นิเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายในว่า มีความจำเป็นต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของครูและบุคลากรในโรงเรียน ในอันที่จะร่วมมือกัน ส่งเสริม ช่วยเหลือ สนับสนุน ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนให้เต็มศักยภาพ ตรงกับ ปัญหา และความต้องการของโรงเรียน ดังที่ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายในมีความจำเป็น ต่อการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน และในสภาพปัจจุบัน บุคลากรในโรงเรียน มีความรู้ ความสามารถเพียงพอ เป็นผู้รู้ปัญหาที่แท้จริง ในการเรียนการสอนของตนมากที่สุด

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ครูผู้นิเทศ ต้องการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับการ ใช้เทคนิคและวิธีสอนแบบต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผลการวิจัยพบว่าครูผู้นิเทศส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จึงอยู่ในฐานะทั้งเป็นครูผู้นิเทศ ซึ่งเป็นผู้นำและที่ปรึกษาทางวิชาการ และเป็นครูผู้สอน จึงตระหนัก การใช้เทคนิคและวิธีสอนแบบต่างๆ ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ ในการดำเนินการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังที่ รุ่งทิวา จักรกร (2527) ได้กล่าวว่า การเลือกวิธีสอน ครูผู้สอนจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับเนื้อหา ความยากง่าย และ สถานการณ์ อาจใช้วิธีสอนหลาย ๆ แบบร่วมกัน จึงจะทำให้วิธีการสอนนั้นๆ เกิด ประสิทธิภาพมากที่สุด สอดคล้องกับ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540-2544) ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยผู้สอนจัดวิธีการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายในรูปแบบ เพื่อให้ สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและวิสัยทัศน์ของท้องถิ่น ครูผู้นิเทศจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ในเทคนิค และวิธีสอนหลายรูปแบบ เพื่อสามารถนำไปใช้ในการสอนของตนและให้คำปรึกษา แนะนำแก่ครู เพื่อให้ ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.3 เทคนิคในการนิเทศ

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้นิเทศส่วนใหญ่ มีความต้องการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับ เทคนิคในการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก งานนิเทศเป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลต่าง ๆ และในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และเป็นที่ยอมรับ เชื่อถือ ศรัทธา แก่ผู้รับการนิเทศ นอกจากจะต้องใช้ความรู้ทางวิชาการในฐานะเป็นผู้นำทางวิชาการแล้ว ยังต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการนิเทศการศึกษา เนื่องจากเทคนิคการนิเทศมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ ดังที่ ไพฑูริย์ เจริญพันธุ์ (2529) ได้สรุปว่า การนิเทศการศึกษาจะประสบความสำเร็จ ต้องอาศัยเทคนิคที่เหมาะสมกับ บุคคล เวลา สถานที่ และสถานการณ์ต่างๆ ทั้งนี้เพราะ เทคนิคในการนิเทศการศึกษา หมายถึง กลวิธีที่ผู้ นิเทศนำมาใช้ในการทำงาน ร่วมกับครู และผู้รับการนิเทศอื่น ๆ เพื่อพัฒนาครู หรือผู้รับการนิเทศ ให้มีความรู้ ความสามารถและเกิดการปรับปรุงคุณภาพตามที่ต้องการ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี หน่วย ศึกษานิเทศก์, 2532) สอดคล้องกับ ชาญชัย อัจฉินสมาจาร (2525) ที่กล่าวว่า การใช้เทคนิคการนิเทศที่

เหมาะสม อาจใช้เทคนิคใดเทคนิคหนึ่ง หรือหลายๆเทคนิคในการนิเทศการศึกษา ขึ้นอยู่กับแต่ละสถานการณ์
 ดังนั้น ครูผู้นิเทศ จึงจำเป็นต้อง พัฒนาตนเอง เกี่ยวกับเทคนิคในการนิเทศ และ สอดคล้องกับผลการ
 ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของครูผู้นิเทศตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูอาจารย์ในโรงเรียน ที่
 ต้องการให้ครูผู้นิเทศ ควรพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะและ เทคนิคในการนิเทศ ดังที่ วิจิตร
 อันวรพันธ์ (2520) พบว่า คุณลักษณะเด่นของผู้นิเทศประเภทหนึ่ง คือมีเทคนิคในการนิเทศการศึกษา สามารถ
 นำเอา ความคิด ทฤษฎี ไปใช้ให้เหมาะสมกับงานแต่ละชนิด

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ครูผู้นิเทศ ต้องการพัฒนาตนเอง
 เกี่ยวกับ เทคนิคพฤติกรรมกรรมการนิเทศแบบมีส่วนร่วม คือผู้นิเทศ และ ผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วม ทั้งนี้อาจ
 เป็นเพราะ ในการทำงานนิเทศของครูผู้นิเทศ ในการนิเทศภายใน และร่วมนิเทศระบบเครือข่ายการนิเทศ
 เน้นการนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยยึดหลักประชาธิปไตย หลักการมีส่วนร่วม ในการทำงาน ให้ทุกคนมีส่วน
 ร่วมในการตัดสินใจ ในกำหนดโครงการ เป้าหมายร่วมกัน เพื่อปรับปรุงและการพัฒนาการเรียนการสอน
 ทำให้ทุกคนยอมรับ อยากเห็นความสำเร็จของกลุ่มของงาน ดังที่ ชารี มณีศรี (2538) การนิเทศการศึกษาควร
 ตั้งอยู่บนหลักประชาธิปไตย กระตุ้นให้ครูมีความคิดริเริ่ม มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการตัดสินใจแก้ปัญหาการ
 เรียนการสอนตั้งแต่ การวางแผนจนถึงการปรับปรุง ย่อมทำให้ผู้รับการนิเทศยอมรับ และเปลี่ยนพฤติกรรมใน
 การทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายของงานนิเทศมากกว่าที่จะปฏิบัติตามคำสั่ง สอดคล้องกับ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์
 (2525) กล่าวว่า งานนิเทศการศึกษาจะก่อให้เกิดผลอย่างแท้จริง ต้องมีรากฐานจากหลักการประชาธิปไตย

2.4 ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนางาน

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้นิเทศส่วนใหญ่ มีความต้องการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับ ความรู้
 เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนางาน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ผลการวิจัยของ
 นีรทัศน์ รัชตการ (2538) พบว่า ครูผู้นิเทศส่วนใหญ่มีบทบาทในการวิจัยเพื่อพัฒนางาน โดยร่วมมือกับ
 บุคลากรในโรงเรียนทางนวิจัยทางการศึกษา หรือทงวิจัยในชั้นเรียนและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แต่ครูผู้นิเทศ
 มีปัญหา ในการวิจัยเพื่อพัฒนางาน คือไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับทำงานวิจัย และไม่มีความรู้ ความเข้าใจ
 เกี่ยวกับ วิธีการทำงานวิจัย ซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความต้องการของผู้รับการนิเทศ เพราะผู้
 รับการนิเทศต้องการ ให้ครูผู้นิเทศช่วยเหลือแนะนำในการทำผลการทงวิชาการ และ การวิจัย เป็นกิจกรรม
 ทางวิชาการที่ได้รับยอมรับ ว่าเป็นเครื่องมือ หรือวิธีการสำคัญในการพัฒนาวิชาการให้ก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้น
 (ทิตนา แซมมณี, 2537) ดังนั้น ครูผู้นิเทศ ซึ่งอยู่ในฐานะผู้นำและที่ปรึกษาทางวิชาการ แก่ครูอาจารย์ใน
 โรงเรียน จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะพัฒนาตนเองเกี่ยวกับ ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนางานให้มาก เพราะ
 นอกจากจะทำให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่แล้ว ยังทำให้ตนเองพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้นำทางวิชาการ
 และวิชาชีพครูอย่างแท้จริง เป็นที่ ศรัทธา เลื่อมใสและเป็นตัวอย่างที่ดี แก่ครูทั่วไป

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ครูผู้นิเทศ ต้องการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับ

การวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้นิเทศส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นครูผู้สอน และต้องอยู่ในฐานะครูผู้นิเทศ จึงตระหนักถึงความสำคัญในหน้าที่ของตน คือ การสอน และ การวิจัยในชั้นเรียน ก็มีจุดมุ่งหมายสำคัญ ในการปรับปรุง ทาทางแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน นอกจากนั้นยังสามารถนำผลงานการวิจัย ไปทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นด้วย เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู ดังที่ ชีระชัย ปุรณโชติ (2532) ได้กล่าวว่า ในการพัฒนาผลงานทางวิชาการ เพื่อปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน ครูจึงควรมุ่งทำการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อศึกษาหาความรู้ หรือวิธีการแก้ปัญหาและปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สุวัฒนา สุวรรณเขตนิยม (2537) การวิจัยในชั้นเรียนสามารถทำการวิจัยควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานสอน และถ้าสามารถทำได้เหมาะสมแล้ว จะก่อให้เกิดผลดีกับวิชาชีพครู และต่อการศึกษา

2.5 บุคลิกภาพและมารยาทในการปฏิบัติหน้าที่

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้นิเทศส่วนใหญ่ มีความต้องการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับ บุคลิกภาพ และมารยาทในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก บุคลิกภาพเป็นส่วนสำคัญอันดับแรกในการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้รับการนิเทศและผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการสร้างความยอมรับนับถือให้เกิดขึ้นแก่ผู้นิเทศ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติงานของผู้นิเทศ (ประสงค์ แยมศิริ, 2530) ทั้งนี้เพราะ ครูผู้นิเทศต้องทำงานนิเทศร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจะต้องทำให้ผู้รับการนิเทศเกิดการยอมรับ เชื่อถือ ศรัทธา เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน โดยเฉพาะในเรื่องการเรียนการสอน ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการนิเทศ นอกจากนั้น อามา ภมรบุตร (2520) ได้กล่าวว่า มารยาทของตนและมารยาทในสังคม ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย กิริยา ท่าทาง และวาจา ในการแสดงออกต่อสังคม ให้เหมาะกับโอกาสและเวลา มีส่วนเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดีกว่า เนื่องจากเป็นสิ่งแรกที่ผู้อื่นจะพินิจพิจารณา และบุคลิกภาพ ยังสามารถช่วยให้เข้าใจ ทำให้ตอบสนองความต้องการของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม และยังสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้ที่มีบุคลิกภาพต่าง ๆ ได้ ดังนั้น คุณสมบัติเฉพาะคุณสมบัติหนึ่ง ของศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นผู้นิเทศของกรมสามัญศึกษา คือต้องเป็นผู้มีบุคลิกภาพดี เหมาะสมที่จะเป็นผู้นำทางวิชาการ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ครูผู้นิเทศ ต้องการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพทางอารมณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การที่จะทำงานร่วมกับผู้รับการนิเทศ ให้เกิดความศรัทธา ยอมรับในตัวผู้นิเทศ จะต้องสร้างความสัมพันธ์กับผู้รับการนิเทศ รู้จักควบคุมอารมณ์ การแสดงออก คือ การมีบุคลิกภาพทางอารมณ์ที่มั่นคง ดังที่ ศรีธรรม ธนะภูมิ (2535) การมีบุคลิกภาพทางอารมณ์ที่มั่นคง หมายถึง การมีวุฒิภาวะของพัฒนาการทางอารมณ์ ได้แก่ ผู้ที่มีบุคลิกลักษณะดังต่อไปนี้ (1) มีอารมณ์สุ่มเยือกเย็น (2) มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น หน้าที่การงาน (3) กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยเหตุผล (4) เป็นที่ไว้วางใจและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น (5) มีวิจารณ์ญาณในการแก้ปัญหา (6) มีลักษณะเป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตามในโอกาสอันสมควร (7) มองโลกในแง่ดี (8) สามารถเข้าใจคนอื่น และตอบสนองได้อย่างเหมาะสม (9) ปรับตัว

ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (10) ไม่โทษผู้อื่น เมื่อผิดพลาด (11) มีคุณธรรมไม่ทำความดี ไม่ทำความชั่ว
 ประกอบอาชีพสุจริต (12) ประกอบอาชีพสุจริต (13) ทำตนเป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น (14) สร้างความ
 สัมพันธ์กับผู้อื่นได้ (15) สามารถดำเนินชีวิตในแต่ละวัยได้อย่างเหมาะสมกับบทบาทของตน ซึ่งไม่จำเป็นต้อง
 ต้องมีลักษณะครบทุกอย่าง ถ้ามีครึ่งหนึ่งของลักษณะทั้งหมดก็ถือว่าเป็นผู้มีบุคลิกภาพทางอารมณ์ที่มั่นคง
 ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้มีเทศเป็นส่วนใหญ่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

จากผลการวิจัย เรื่องการศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองในด้านการนิเทศของครูผู้นิเทศใน
 โรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานนิเทศ
 ดังนี้

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

1. ควรจัดให้มีการอบรมเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ในเรื่อง การใช้ สื่อ
 โสตทัศนอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ให้แก่ครูผู้นิเทศ เพื่อนำไปใช้ในการจัด
 กิจกรรมการนิเทศให้เกิดประสิทธิภาพกับงานนิเทศมากที่สุด
2. ควรจัดให้มีการอบรมเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ในเรื่อง ความรู้ในเรื่องการ
 วิจัย ให้แก่ครูผู้นิเทศ เพื่อพัฒนางาน และพัฒนาการเรียนการสอนของครู

โรงเรียน

ควรจัดอบรมเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาความรู้และเข้าใจแก่ครูผู้นิเทศ และ
 เพิ่มจำนวนครูผู้นิเทศภายในหมวดวิชาต่าง ๆ

ครูผู้นิเทศ

1. ควรพัฒนาตนเองในด้านการนิเทศการศึกษา ทั้งในด้านความรู้ทั่วไปและความรู้ที่ใช้ในการ
 ปฏิบัติหน้าที่นิเทศ เข้ารับการอบรมศึกษาหาความรู้ศึกษาที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น ค้นคว้าด้วยตนเอง
 รวมทั้งปรับปรุงการปฏิบัติงานนิเทศ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่
2. ควรทำผลงานทางวิชาการ วิจัย เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสบการณ์ในวิธี
 การทำงานวิจัย เพื่อ สามารถให้คำปรึกษา แนะนำแก่ครูได้ และเป็นการก่อให้เกิดความเชื่อถือ ศรัทธา ทาง
 วิชาการ และในหน้าที่ของครูผู้นิเทศ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรศึกษาลักษณะที่พึงประสงค์ของครูผู้ฝึกสอนในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ตามการรับรู้ของผู้บริหาร และครูอาจารย์
2. ควรศึกษาปัจจัย ที่ส่งผลในการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้ฝึกสอน สังกัดกรมสามัญศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย